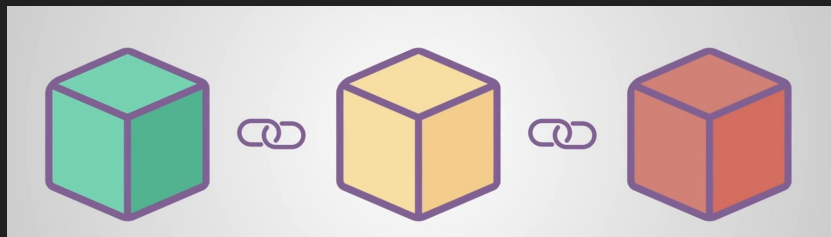

Blokķēdes tehnoloģija; principi un lietojumi

Ronalds Rundāns
Latvijas Universitāte 2024

Prezentācijas saturs

Kā radās blokķēdes?

Kas ir blokķēdes?

Kādi ir tās darbības principi?

Kas ir viedlīgumi?

Kā darbojas viedlīgumi?

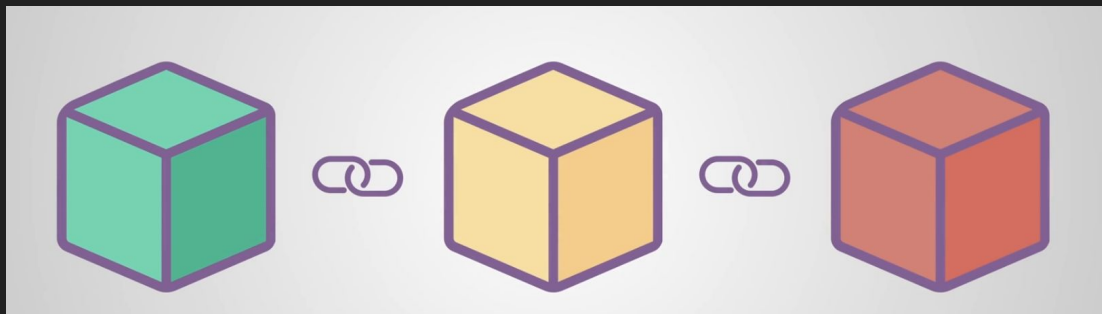
Kādi ir šo tehnoloģiju trūkumi?

1991.gads

Kriptogrāfiski ķedes bloki ar laika zīmogiem

(Digital timestamps kā notāra zīmogs)

Neļaut sagrozīt esošos datus

2008.gads

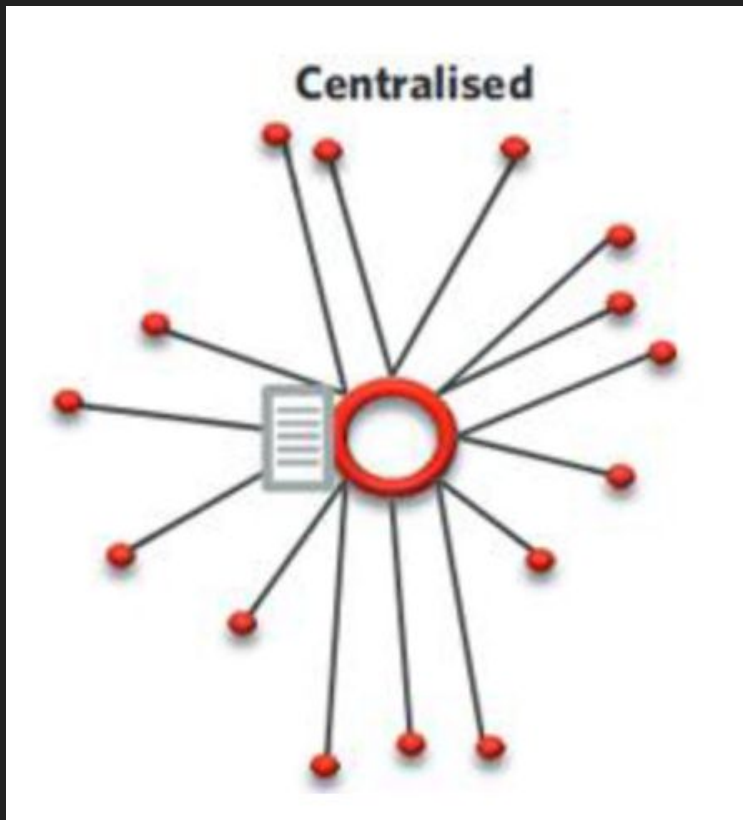
Bitcoin

“Satoshi Nakamoto”

Hash funkcijas laika zīmogu vietā

Nav viena organizācija, kas uztur blokķēdi

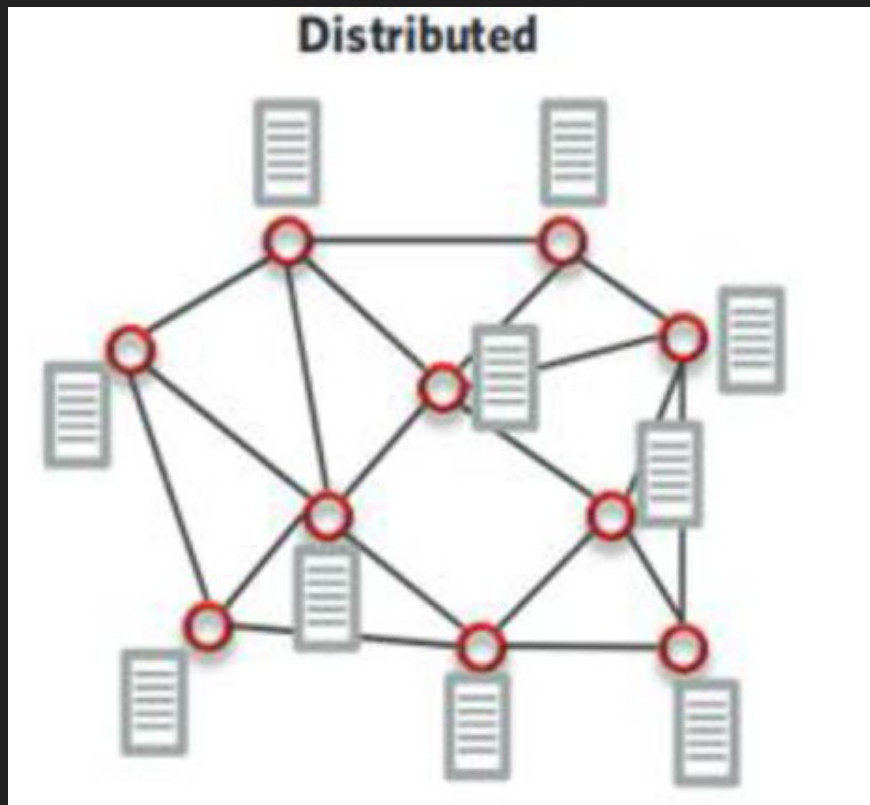
Tradicionālā banka un tās klienti

Bitcoin un tā lietotāji

Visu transakciju vēsture

>200 GB (2020.gadā)

Blokķēdes definīcija

Definīcija: Tehnoloģija, kas ļauj pārbaudāmā un pastāvīgā veidā kopīgot informāciju un reģistrēt darījumus starp divām pusēm.

EuroVoc tēzauris v4.12 © Eiropas Savienība, 2020

Ieraksti var pārstāvēt gandrīz jebkādu darījumu

Blokķēdes galvenās īpašības un pazīmes

Blokķēdes galvenās īpašības un pazīmes

Virsrāmata (kā grāmatvedība)

Kopīgots

Izplatīts

Drošs

Izplatītā virsgrāmata (Distributed ledger)

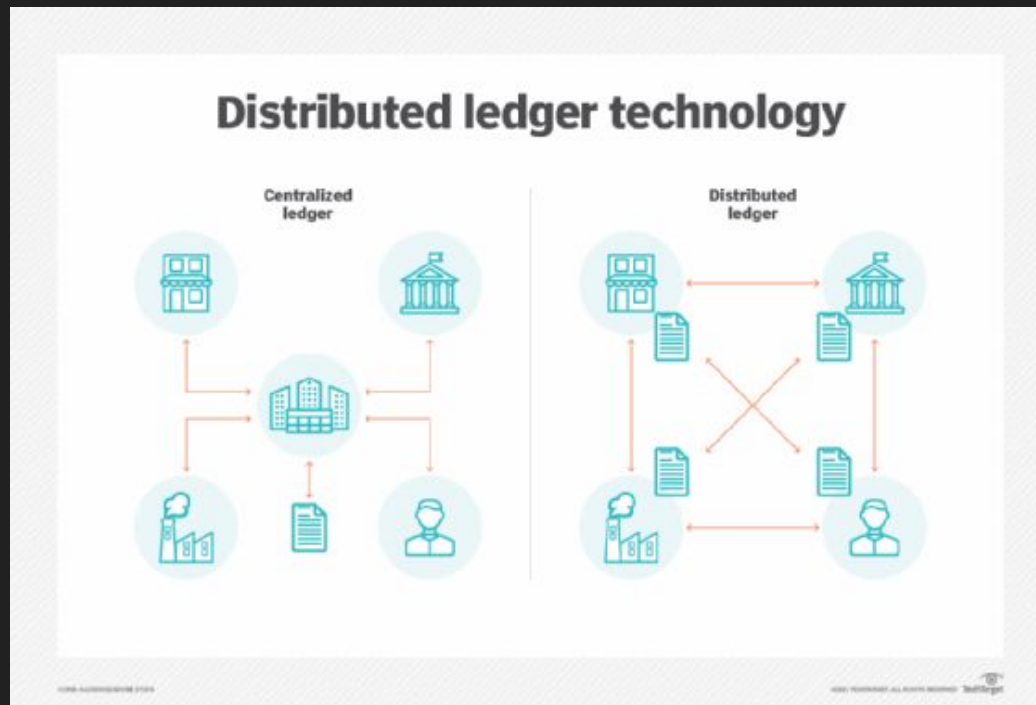
Ar algoritmiem apstiprina veiktos darījumus

Virsgrāmatas definīcija: Grāmatvedības dokuments:

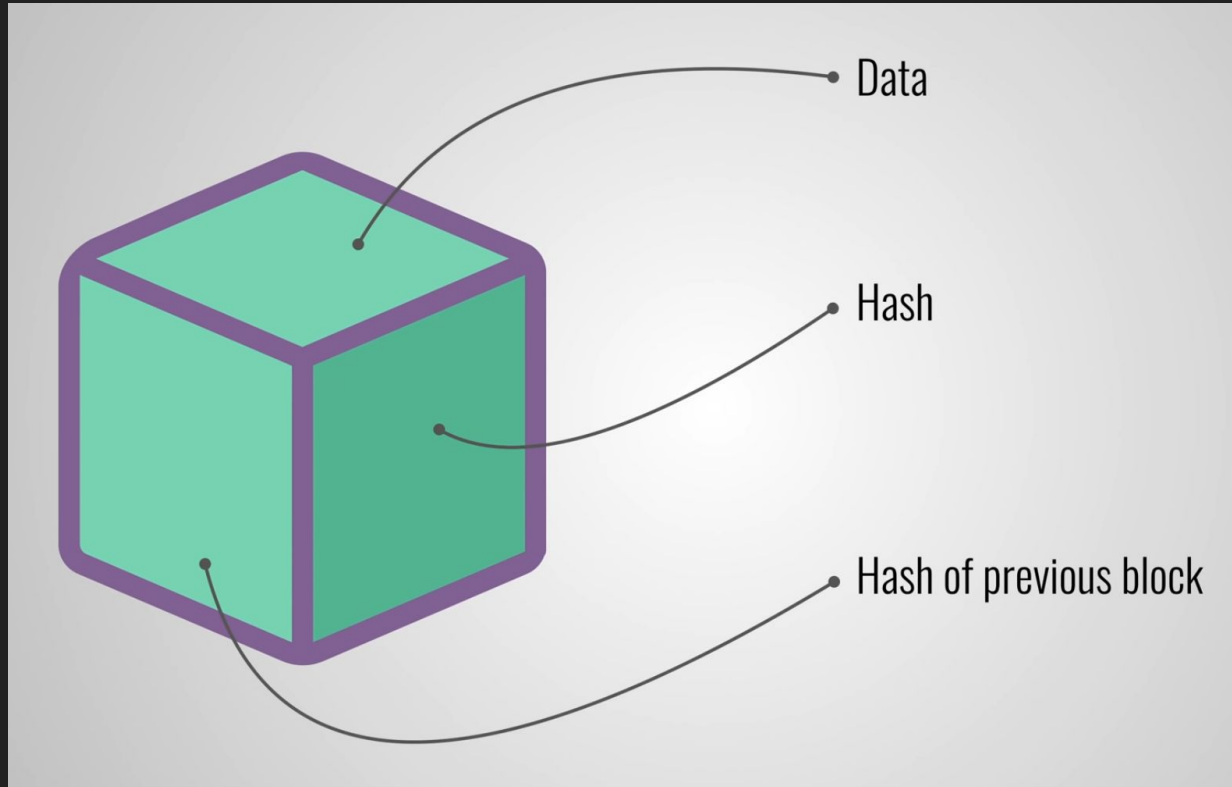
bilances kontu apkopojums, kas sakārtots

pēc noteikta plāna.

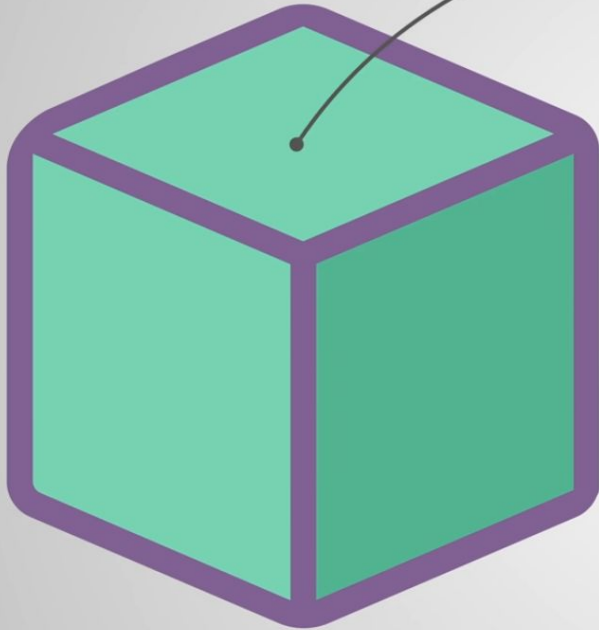
Ekonomikas skaidrojošā vārdnīca. — R., Zinātne, 2000

Bitcoin bloks

Data

From:

To:

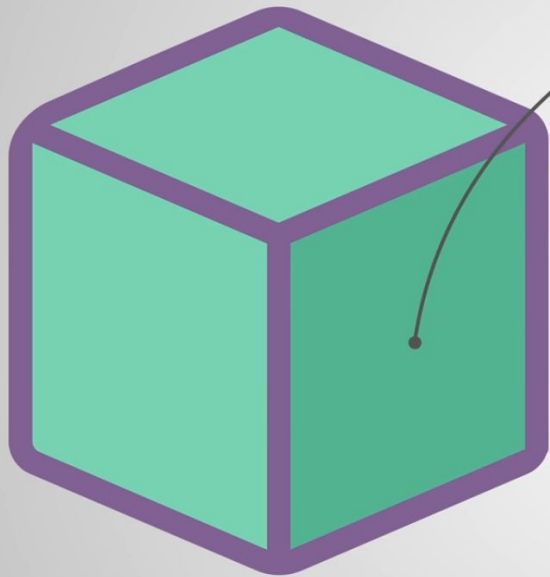

Amount:

Bitcoin block example

Hash

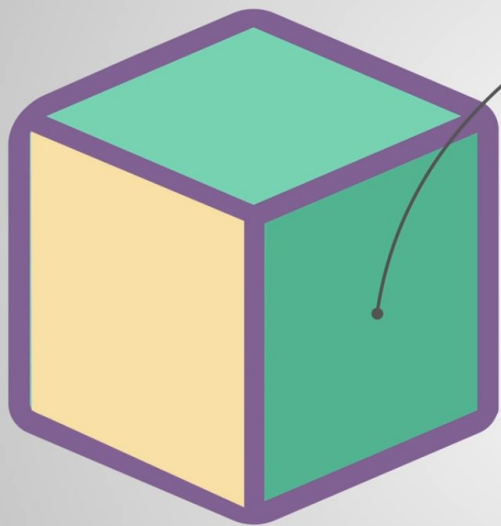

Hash

e2c521bc53bb5db4fc0aa497da2ba5d4c8444db3

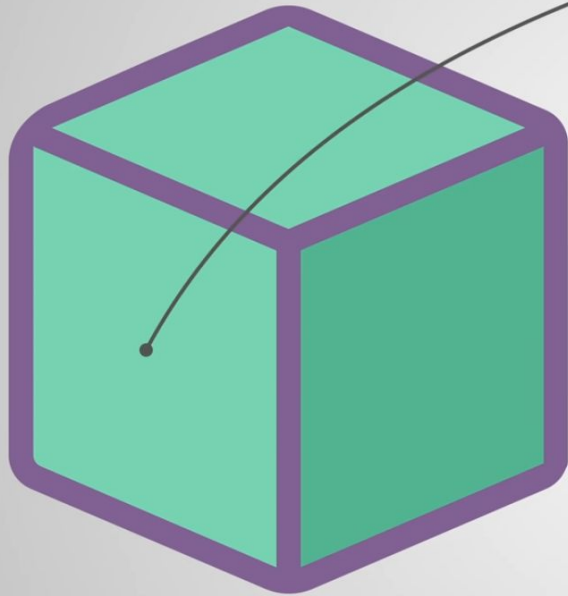
Ja maina datus mainās Hash vērtība

Hash

3602470b25278c5f3ead34cfc6ae607adc111196

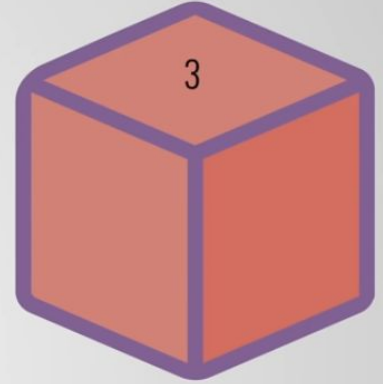
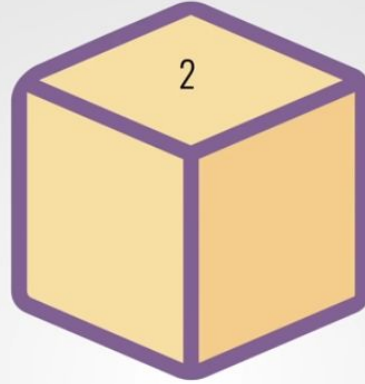
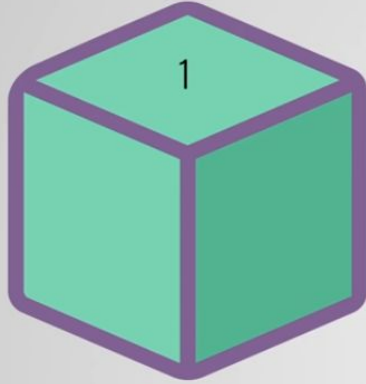

Hash of previous block

Creates the chain!

Hash: **1Z8F**

Previous hash: **0000**

Hash: **6BQ1**

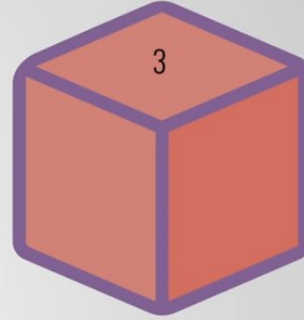
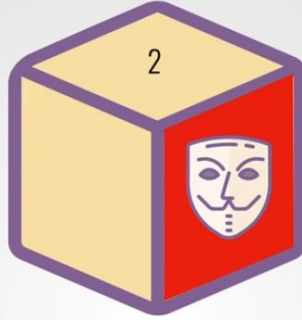
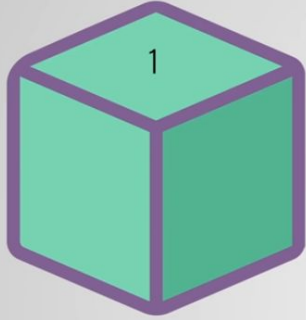
Previous hash: **1Z8F**

Hash: **3H4Q**

Previous hash: **6BQ1**

Hash: **1Z8F**

Previous hash: **0000**

Hash: ~~6BQ1~~ **H62Y**

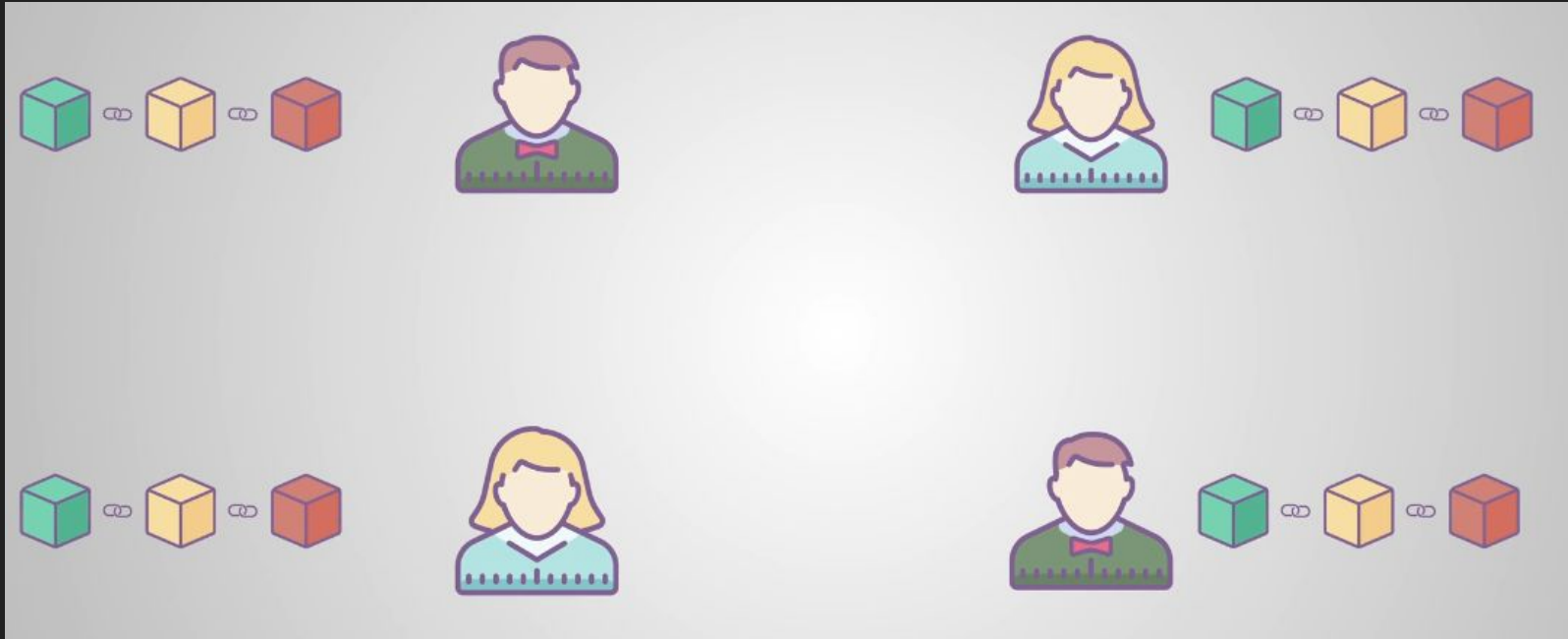
Previous hash: **1Z8F**

Hash: **3H4Q**

Previous hash: **6BQ1**

Uh thats
not right??

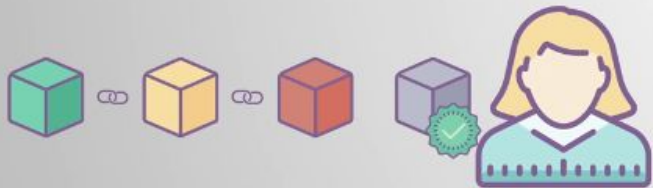
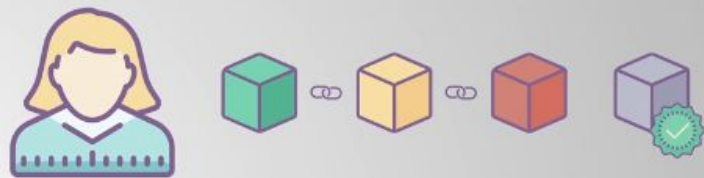
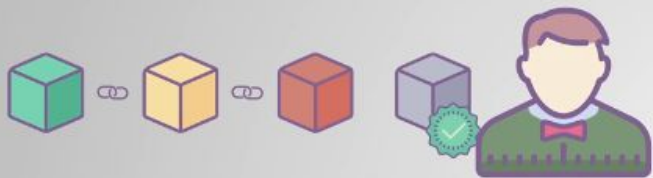
P2P

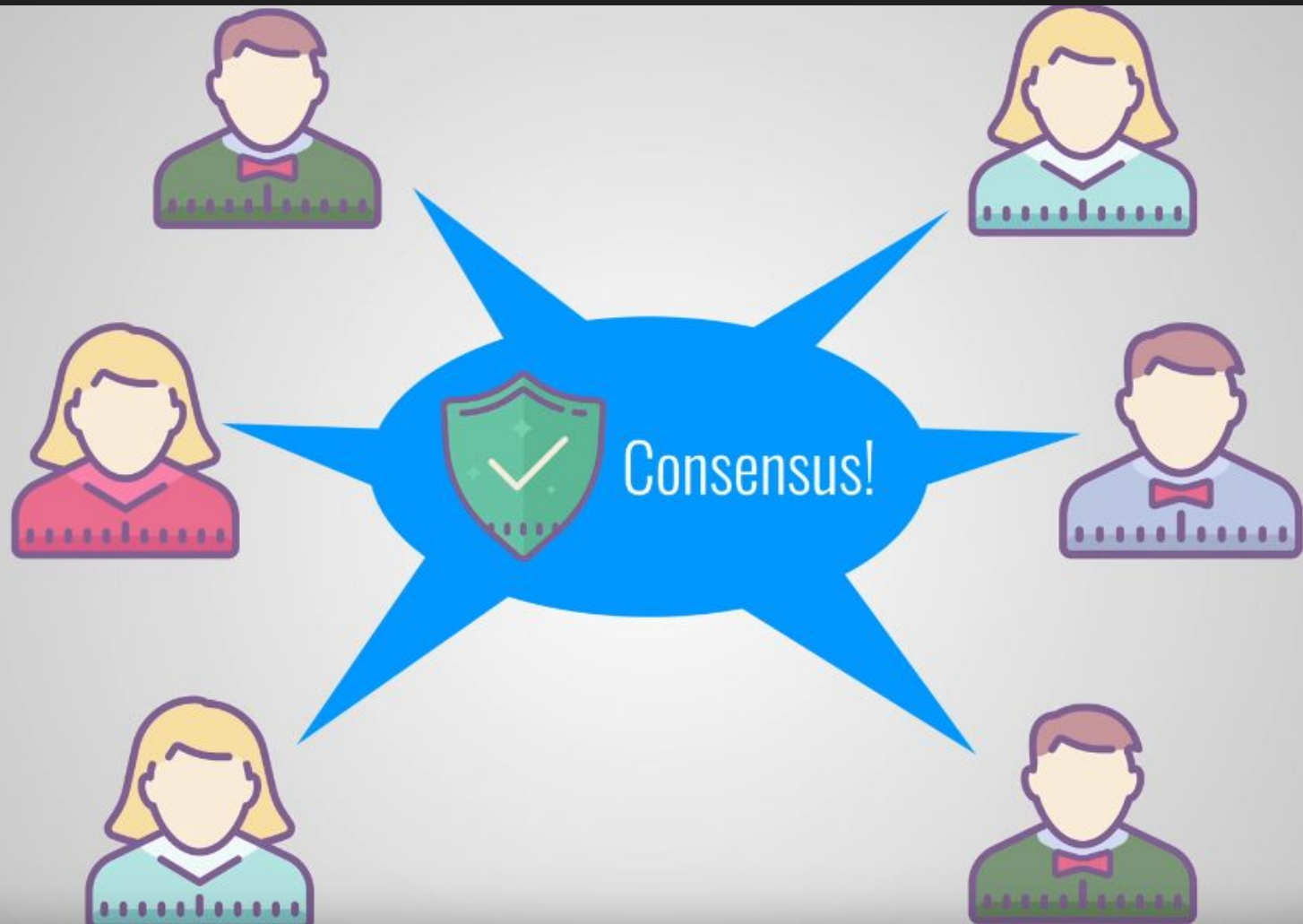

New block!

Konsenss

Darījumi tiek pārbaudīti ar konsensu –

dalībnieki savstarpēji apstiprina izmaiņas –

Kriptogrāfija nodrošina informācijas drošību.

Tādējādi tiek novērsta nepieciešamība pēc centrālās sertifikācijas iestādes.

Bitcoin racēji

HOW BITCOIN MINING WORKS

HE48BC
K3LP03
0L52FG

To make a new block, the network creates a hash for the block of transactions.

Miners start generating hashes using mining software.

The first miner to generate a hash gets to attach the block to their copy of the blockchain.

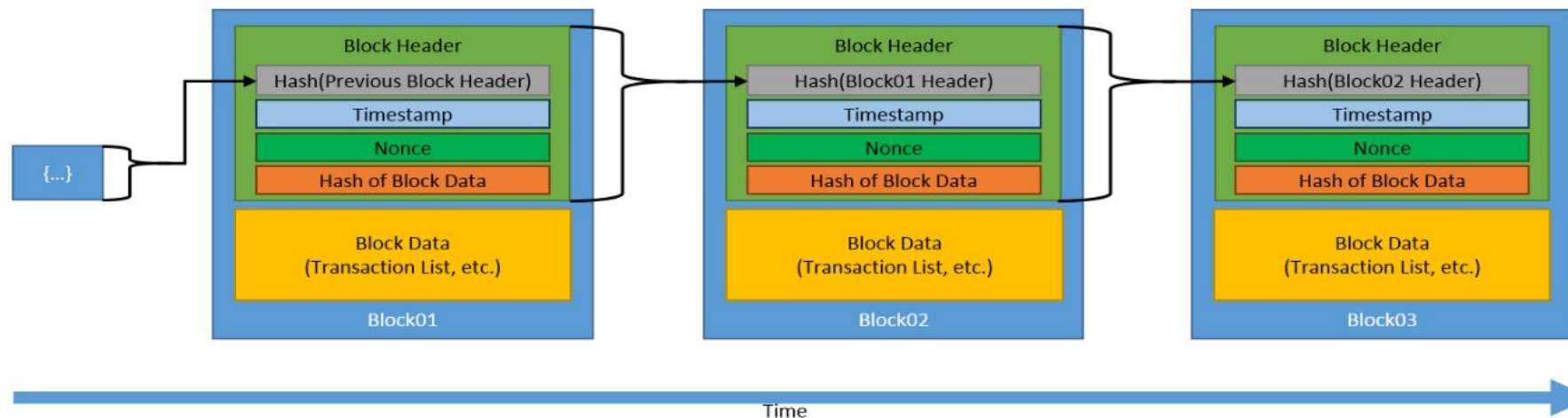
Other miners and security nodes check the block is correct.

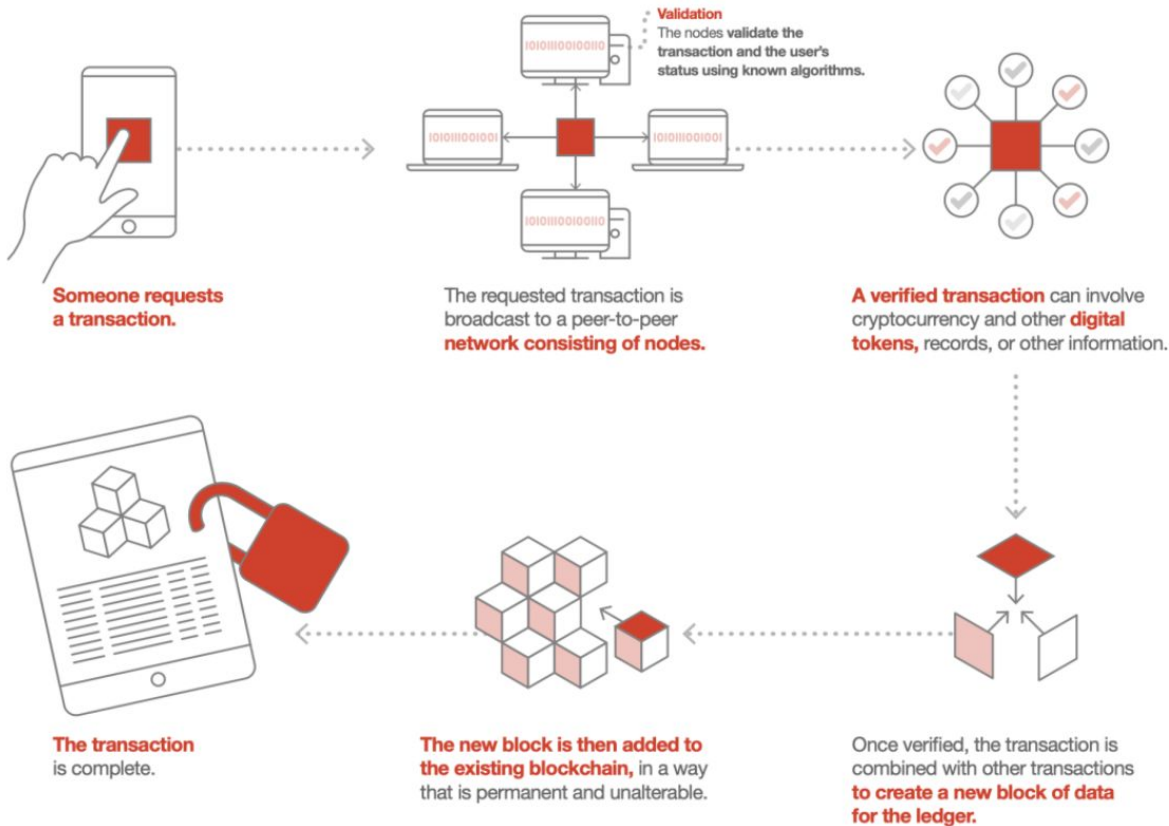
The miner then receives block rewards.

Kā darbojas blokķēde?

HOW BLOCKCHAIN WORKS

Blokķēžu pielietojumi

Medical records

E-notary

Collecting taxes

PUBLIC VS PRIVATE

Viedlīgums (Smart contract)

1997.gadā Nick Szabo

Līdzīgs kolektīvai finansēšanai (crowdfunding)

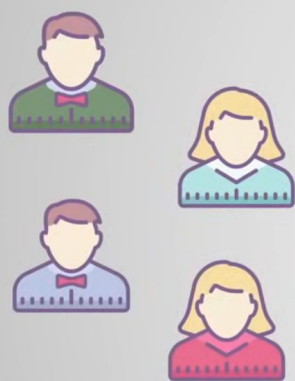
SMART CONTRACT

PARTIES

SMART CONTRACT

EXECUTION

Supporters

Product team

Izpilda līguma nosacījumus

Funded!

Neizpilda līguma nosacījumus

Failed

Viedlīgums (Smart contract)

Programmatūra, kas ir automātiski izpilda, kontrolē vai dokumentē nozīmīgus notikumus un rīcība saskaņā ar līguma noteikumiem vai vienošanos.

Viedlīgumi ļauj veikt automatizētus darījumus, pamatojoties uz iepriekš noteiktiem apstākļiem vai notikumiem.

Distributed

The goal is met, give
me the money!

No, the goal isn't met!
We don't release the funds!

Viedlīgumu pielietojumi

Banks

Loans

Automatic payments

Insurance

Process claims

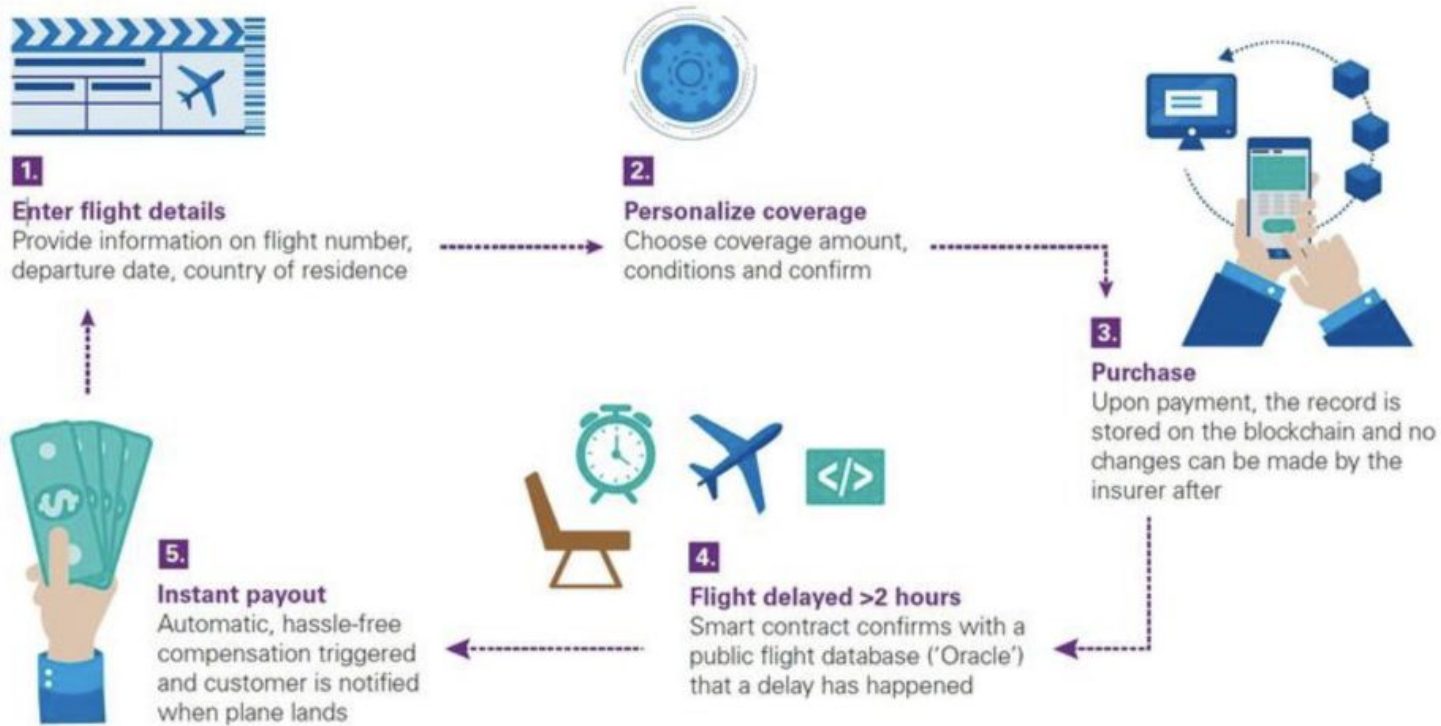
Postal

Payment on delivery

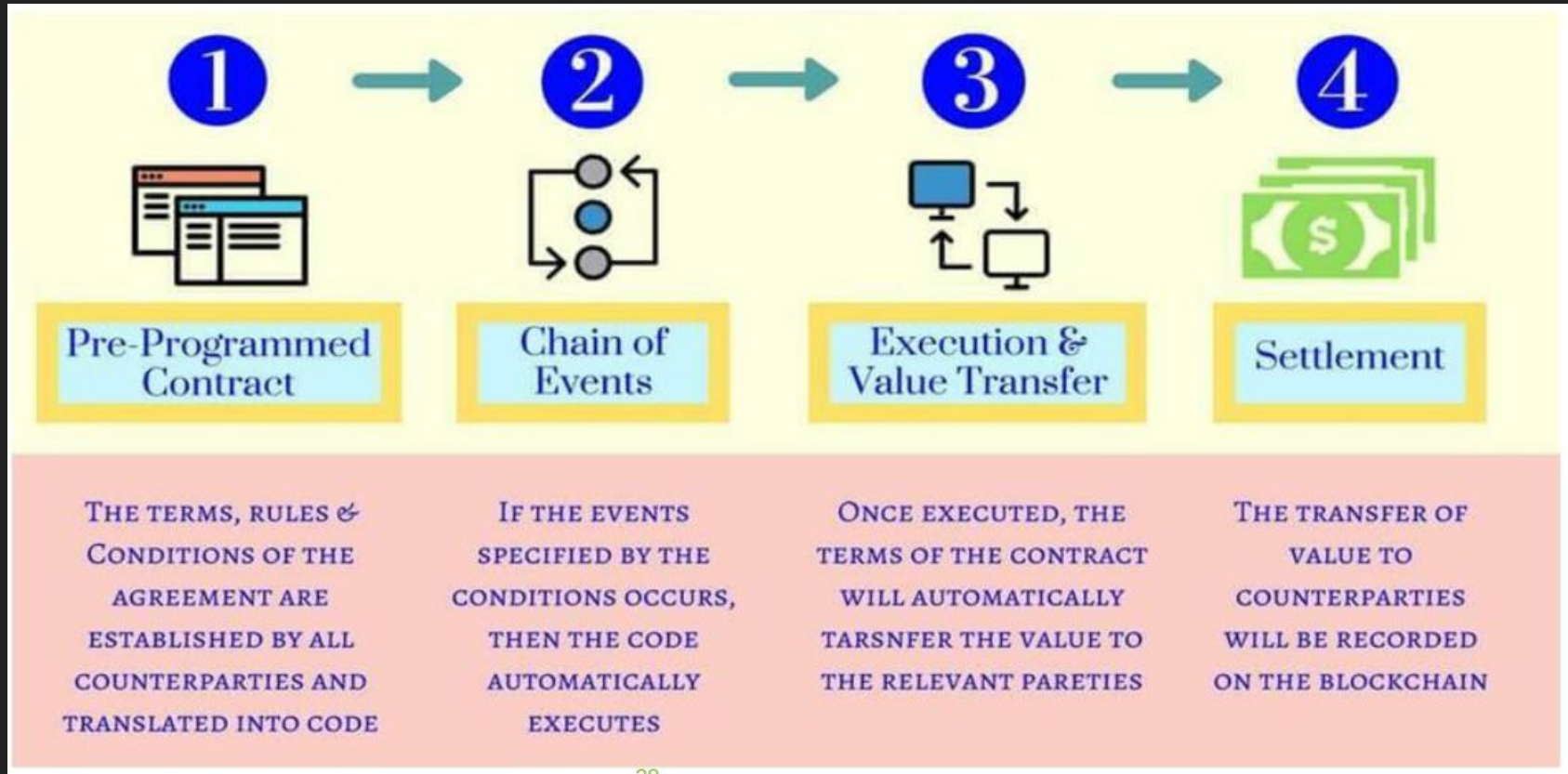

Ethereum
Solidity

AXA Fizzy (līdz 2020.gadam)

Kā darbojas viedlīgumi?

Benefits

Increased transparency
and traceability

Faster
transactions

Elimination of
intermediaries

Lower costs

Barriers

Regulatory
uncertainty

Complex
technology

Collaboration
challenges

Trust issues

Blokķēžu trūkumi

Decentralizācija ir dārga (konsenss)

Jo vairāk datoru darbina kodu, jo dārgāks produkts

Lieki aizņem atmiņu (visi nevis daži glabā blokķēdi)

Kosavilkums

Kā radās blokķēdes?

Kas ir blokķēdes?

Kādi ir tās darbības principi?

Kas ir viedlīgumi?

Kā darbojas viedlīgumi?

Kādi ir šo tehnoloģiju trūkumi?

Jautājumi?

